

Slobodan Zoran Obradović

**KORAK PO KORAK
SAN PO SAN**

Bijelo Polje 2011.

Slobodan Miletin Obradović rođen ne svojom voljom, bez prava da bira vrijeme i prostor, ali sa srećom da ga zapadne porodica puna ljubavi i razumijevanja u svakoj generaciji, bilo da se radi o njegovim precima koje je poštovao, ili potomcima kojima se divi. Uz sreću da se obrazovao i učio kod najboljih u vremenu gdje se gajio kult znanja, u zahvalnost porodici i učiteljima koje je doživljavao kao porodicu, uzeo je za slobodu da napiše riječ i tako pokuša da napravi sponu između tebe, koji čitaš, i njega koji ovo piše.

Moje poštovanje za Vas i Vaš svemir, uvaženi čitaоче, a moja će duša biti ispunjena ukoliko se i u njemu nađe mjesta za bar jednu moju riječ.

Srdačno Vaš !

Slobodan Obradović

SADRŽAJ

Pjesme

<i>Pokloniću ti stih jer nemam drugo</i>	11
<i>Oči</i>	12
<i>Dan</i>	13
<i>Pogledaj vani kako sniježi</i>	14
<i>Koliko tajni skrivaš od mene</i>	15
<i>Iznova čekam i dalje se nadam</i>	16
<i>Rijeci moje mladosti</i>	17
<i>Zvijezda</i>	18
<i>Sjenama</i>	19
<i>Koliko toga skriva se u tebi</i>	20
<i>Zajedno sada</i>	21
<i>Kuneš mi se ti na ljubav vječnu</i>	23
<i>Smiješ se okom</i>	24
<i>U šta da gledam</i>	26
<i>Mom ocu</i>	27
<i>Šta je to uslov čovjek da se bude</i>	28
<i>Pjesma o orlu i kokošci</i>	29
<i>Koja riječ melem je za dušu</i>	30
<i>Huligani</i>	31
<i>Sreći</i>	32
<i>Osmjeh</i>	33
<i>Patetična pjesma</i>	34
<i>Ti nisi sam dok ovo čitaš</i>	35
<i>Pjesme su moje moja utočišta</i>	36
<i>Sjedim, ćutim, pišem sebi govor</i>	37
<i>Šta čovjeku donijeće sutra</i>	38
<i>Buđenje u zavičaju</i>	39
Djeci	
<i>Ja ti se klanjam ti maleni stvore</i>	43
<i>Prvačiću</i>	44

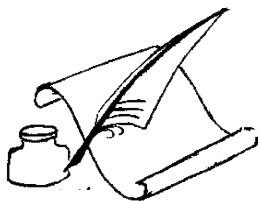

<i>Zekan</i>	45
<i>Ljubav osnovca</i>	46
<i>Na skijama</i>	47
Priče	
<i>Pričaj mi priču</i>	51
<i>Međa</i>	53
<i>Susret</i>	55
<i>Dan kada ću zaustaviti voz rukama koje mi je dao</i>	
<i>Gospod Bog</i>	60
<i>Da li si to ti ?</i>	63
<i>Berza duša</i>	66
<i>Dilema</i>	70
<i>Njiva</i>	73
<i>Takmičenje</i>	75
<i>„ Selma, Selma... putuj Selma”</i>	77
<i>Raspust</i>	81
<i>Prekinuto putovanje</i>	83
<i>Trojica</i>	86
<i>Crno i Bijelo ženska – muška priča</i>	90
<i>Ratnici i svjedoci</i>	92
<i>Zvuk gusala</i>	95
<i>”Vođa”</i>	97
<i>Vatra i Voda</i>	100
<i>Svako ima svoju ALU</i>	103
<i>Skica modernog čovjeka</i>	107
<i>Praznina</i>	109
<i>Označi se</i>	111
<i>Oto i milicioneri</i>	113
<i>Otadžbina zove</i>	117
<i>Nosim san</i>	120
<i>Molitva</i>	125
<i>„ Ko su oni?”</i>	127
<i>Mala mjesta</i>	129
<i>Ko preživi, pričaće</i>	132
<i>Ljubav kao lijek</i>	135
<i>Jazbina</i>	138

<i>Imati pa nemati</i>	143
<i>Alhemija</i>	146
<i>Balada o konju</i>	148
<i>Riječ</i>	150

Pjesme

*Pjesme su moje moja ishodišta
Da snage imam ja za novi dan
Na putu novom o kom ne znam ništa
Kuda da se krećem pokazo mi san*

Pokloniću ti stih jer nemam drugo

Pokloniću ti stih jer nemam drugo
Osmijeh tvoj ako je hvala
Riječ iz srca ne zvuči ludo
Znaću da ipak nisam budala

Sanjara i dalje ima na svijetu
što zvijezde u očima nose
Za ljude žive i pjesme pletu
I rimom ko rukom miluju kose

Zato mi osmijeh znači mnogo
Sjaj koji od prezira brani
Ne sudi o pjesniku strogo
Dijete je to u meni što ljubav treba
Nevino dijete što hoće vani

Oči

Šta su to oči?

Oči su okna!

Kakva bre okna?

Duboka, duboka!

Koliko duboka?

To niko ne zna!

Ko mjeri svemir i njegov nemir,

taj možda zna da kaže za oko

koliko zna da bude duboko.

Šta je to duša?

Nešto što sluša!

Koga bre sluša i šta sluša duša?

Drugoga čovjeka od kad je v'jeka

A, ako ne sluša?

To nije duša !

A ljubav šta je?

Kad čovjek daje!

šta bre to daje?

Voleći tebe

daje ti sebe

I oči i dušu i sav svoj nemir

Ugradi u tvoj zvezadni svemir.

Dan

Šta mi kaže noć, kuda me doziva?
Tamom me mami, znatiželju budi.
Uplašit me neće – tako to ne biva.
Hoću da Dan pozdravi me
osmjehom svojim
–jutrom koje rudi!

Sunce na čelo, gospodine Dane,
da se odmah vidi šta mi ti to nudiš.
Sa kišom ne kreći ako nećeš konflikt.
Ko si bre ti, Dane, da me grubo budiš?

Ušetaj tiho ti u moju sobu.
Vjetrom, i to toplim, smiješ da se javiš.
Snijeg ako nosiš, daću ti ja ostav!
Ko si bre ti, Dane, da se važan praviš?!

Donesi mi, Dane, ti drugove moje.
Pjesmu i radost sa sobom nek nose!
Svjetlost u oči, u dušu im stavi.
Ako nećeš, Dane, dobićeš ti svoje!

Pogledaj vani kako sniježi

Pogledaj vani kako sniježi!
Istrči, udahni pahulje bijele.
Život nam sa svakim danom bježi,
napravi zato podvige smjele.
Pusti se, neka te staza vodi.
Kreni na put u danu bijelom.
Mnogo je stvari koje te plaše,
Ali život je divan čovjeku smjelom.

Udahni duboko,
otvori oko
za ljude, za nebo, za dobar stih.
Srce na dlan, uzleti visoko!
Pjevaj iz glasa – zašto si tih?

Raširi jedra dok vjetra ima,
neka te nosi njegova snaga.
Kad ga ne bude, sve ti je zalud,
plovidbe nema, ni njenog blaga!

Koliko tajni skrivaš od mene

Koliko tajni skrivaš od mene,
kriješ ih velom daljine,
oblakom, svodom i tamnom noći.
Želim da sve okom to vidim.
Cipele neću čuvati prašine.
Hodaću dok koraka ima.
Kad ih ne bude, mašta će pomoći.

Hodaću, maštaću dok god me ima,
tražeći druga što isto luta
da pokaže mi snove svoje,
prašinu duše njegovoga puta.

Stalni putnici kroz vrijeme,
sabraća mi smo sa puteva tajnih,
po novom putu korak po korak,
san po san, hodamo
cipela već poderanih.

Iznova čekam i dalje se nadam

Iznova čekam i dalje se nadam.
Zagledan u prošlost, naprijed koračam.
Kraj je sve bliži i njemu pripadam,
mladosti svojoj uzalud se vraćam.

Ostala je negdje na dalekom brjegu
žena što mi maše, suzom me doziva.
Tragovi moji na bijelom snijegu,
koraci i vjetar u snu koji sniva.

Plaćemo ko djeca, uplašeni, sami.
U kutku vremena ostavljen od svih.
Sjećanje na nju čuva me i brani,
na mladost moju k'o najdraži stih.

Zaigra srce, ponovo sam djete.
Noge potrče poznatom mi stazom
ženi što za mene nježnosti plete.
Ponovo hoću da budem mazom!

Sjenama

Ko to jutros prođe pokraj mene,
tače rame nježno ko u snu?
Zar po danu pohode me sjene
dragih mojih koji nisu tu?

Iz vječnosti sjećate se mene.
Lakše mi je sada kada znam
da uz mene stoje vaše sjene.
U vremenu ipak nisam sam!

Zajedno sada

Zajedno sada
Da l' zadnji je put
pitam te
i gledam pomalo ljut
Moja si kažeš
čak i kad me lažeš
Tačno baš tako
opsesijo moja
Dileme su moje
bez kraja i broja
Pobjeći od sebe
nije baš lako
Ni jači od mene
nisu znali kako
Najača sidra
oči su žene
Dušu k`o lađu
da vežu uz stijene
Pa stijene prjete
ili nadu daju
Pobjeći i ploviti
il' ići ka kraju
Kraj može lako
i luka da bude
Naizgled tiha
pitoma i mirna
U kom brodu

---

djeca se čude
U život ga vrati
kad dođe plima
Pitaju stare šta
S brodom bude
Kad ga ne ljube
modre pučine
I pramcem svojim
ne vidi daljine.
U jednoj luci
ni postojao nije
Vezanom u luci
vjetar mu se smije

Pjesma o orlu i kokošci

Pogledaj sebe, nesretni stvore!
Bauljaš, puziš, po zemlji se vučeš,
ponizno služiš dok glavom klimaš.
Tvoji se dani protiv tebe bore.
Sve vrijeme sebe po glavi tučeš
dok drugog za rukave cimaš.

Za život goli bukvalno se boriš.
Ruku ko prosjak pružaš da ti daju.
Ponosa nemaš, dok darove primaš.
Osjećaš vatru, a umorno se vučeš.
Ustani napokon, bližiš se kraju!

Osjeti slobodu, daj sebi nadu,
prepoznaj laž, prezri, odbaci!
Ne daj da tvoje dane krađu,
Za malo mrvica da budeš živina.
Reci im ne! Budi orlina!

Koja riječ melem je za dušu

Koja riječ melem je za dušu:
da l' je nježna ili je duboka?
Da ukloni kao kiša sušu,
tugu pustu iz tvog divnog oka.

Ništa mudra – ona samo smara.
Gledam tebe, govore ti oči:
„Riječ nježna – to tugu rastvara!“
Može osmjeh, srce da poskoči.

Ti nisi sam dok ovo čitaš

Ti nisi sam dok ovo čitaš.
Uz tebe ja sam i ti se pitaš:
–Ko li je čovjek što pjesmu pleće?
Da li je u srcu još uvijek djete?

Dok ovo čitaš, ja nisam sam.
Odgovor tebi želim da dam:
–Dijete iz mene to traži tebe,
drugo dijete želim uz sebe!

Nevino oko i širok um.
Ruku pod ruku
zajedno niz drum.
Za osmjeh tvoj, nudim ti stih,
ne želim samo da budeš tih.

Budi mi drug i nešto kaži.
Srcem poruči! Hoćeš li? Važi?
Čuću te, vjeruj, šta treba znaću!
Sledeći put ja tebi daću
nadu il' san .
Mogu da dam!
Traži mi samo da nisam sam...

Pjesme su moje moja utočišta

Pjesme su moje moja utočišta.
U njih se ja sklanjam od zla koje vreba,
Iz vremena koje ne nudi mi ništa,
Jer srdačna riječ meni samo treba.

Riječi i slova moji su drugari.
U kolu sa njima osjećam se lako.
Vrijeme ne teče, sporije se stari,
I šta god zaželim desiće se tako.

Dovoljno je samo da zatvorim oči,
Sanjarim lagano i zamislim dan,
Riječi poteku, život se pretoči
Iz surove zbilje u šareni san.

Svi su tu kraj mene, ljudi koje volim.
Ko paperje nježno razdragano lete.
Prstima ih diram, dlanovima golim,
Nevino ih ljubim ko maleno djete.

Oči su mi pune i duša je sretna!
Ne želim da vidim ništa osim njih!
Stvarnost mi je ružna i suviše sjetna,
Pjesmu zato želim il' bar jedan stih!

Šta čovjeku donijeće sjutra

Šta čovjeku donijeće sjutra?
Kakvu zbilju donosi mu dan?
Možda zadnje sjećanje mu bude
Neki divni nedosanjan san...

Pa ujutru više nema sjutra...
Miran leži, ostavi ga san
Bez sjećanja na protekla jutra,
Nit ga plaši šta donosi dan...

Djeci

Ja ti se klanjam ti maleni stvarc

Ja ti se klanjam ti maleni stvore

Ja ti se klanjam ti maleni stvore
Ostavljen si sam sa tvojom tugom
Gdje misli tvoje sa tobom se bore
I hrabrim srcem jedinim ti drugom

U domu nekom bez ikog svoga
Ostavljen sam u nadi ćutiš
Dostojanstven tiho ti moliš Boga
Da majku vidiš a ne da je slutiš

Vidiš je u sjeni sutonom kad mine
U zori kosu vidiš joj plavu
Oči joj vidiš u suncu kad sine
Na tren tad misliš da ona tu je
i njena ruka miluje ti glavu

I tako stalno od noći do jutra
Tražiš i čekaš iznova se nadaš
Doći će majka kod tebe sjutra
Smiješ se nježno u san dok padaš...

Prvaćiću

Ulicom ideš,
budućnost gledaš!
Torba je teška,
nećeš da se predaš.
Koračaš smjelo.
Mrvice života,
iz tebe sija
nestvarna ljepota!
Znanje što tražiš,
zalog je za sreću.
Sa tobom spremno
prvaci kreću
u školu skupa,
do đачkih klupa.
Osmjeh ti blista,
ti dušo čista.
Post'o si đak,
zato si jak!

Zekan

U našu kuću stigao je zekan.
Uši mu duge i krzno bjelo.
Brcima mrda i gleda ko zvekan,
kupus il' trava šta mu je jelo.

Drhti mu brk dok ga Joca mazi.
Tata joj o zecu lekciju čita:
da zecu slučajno šapu ne zgazi,
kad zeca pušta, mamu da pita.

Zekan se čudi, kroz kavez gleda.
Nešto maleno nogice mu dira,
Staša to traži da joj uši preda,
po brku njenim prstima da svira

Koliko ih ima – čudi se zekan!
Još troje čeka da ga nježno dave.
Za ove ljude suviše sam mekan,
nježnošću svojom doći će mi glave!

Ljubav osnovca

Koračaš ulicom – ulica sija!
U školi kad si – škola mi prija!
Bioskop voliš? Fudbal ne gledam!
Bez tuče kažeš – i ja se predam.

Svi mi se čude, društvo se smije.
S tobom pod ruku briga me nije!
Šta oni znaju šta je to car
I kako je ljubav predivna stvar!

Ne mogu da učim – stalno te vidim.
Ispadam glupan – malo se stidim.
Oči zatvorim, hoću da zaspim,
Ni to ne ide – Puk'o sam sasvim!

Doktora pitam šta ću da radim?
Kaže mi trči – ja cvjeće sadim.
Postajem maza, zato te molim,
Kaži mi nešto – muški da volim!

Na skijama

Vjetar se otima i planinom juri,
Zviždi, vitla, nosi pahulje bijele.
Malome skijašu crven nosić curi
dok padinom jezdi poput lake strjele.

Mama ga doziva kroz bijeli dan.
On poziv ne čuje, ne seže do njega.
Vješto vozi skije k'o da sanja san,
Prvi put se spušta sa velikog brjega.

Pobjedio sebe i sopstveni strah,
zbog toga radostan, on se društvu smije.
Svi su oni prije doživjeli krah,
A njega, malenog, slušale su skije!

Priče

Mrzim čist papir i želim da ga ispunim riječima. Moram da zapišem riječ namijenjenu drugom čovjeku pa makar ispao i smiješan dok neko ne pročita i učinimo bjelinu praznog papira smiješnom i dosadnom. Čovjek uvijek ima nešto novo da čuje od drugog čovjeka, ako nekog uopšte ima u blizini da nešto kaže... A, ako nema?

Pričaj mi priču

Pričaj mi priču o moru koliko je plavo. Plavo do nebeskog plavog i što više gledaš i daljine su mu plave, pa se na kraju pitaš da li onaj brod na horizontu plovi ka nebu ili se sa neba spušta ka moru. Ako dolazi sa neba, onda je i iz drugog vremena, gdje su tajne drugačije od ovih naših a kapetan je čuvar istina koje mi nikada nećemo znati.

Pričaj mi priču o nebu koliko je plavo, plavo i veliko i daljine su mu modre pa ti se čini da avion koji vidiš kao blistavu tačku plovi ka svemiru ili se spušta od nekuda iz visina maštom dokučivih i donosi na zemlju tajne koje se ne mogu ni shvatiti bez oka pilota rizničara istina nebeskih, svjedoka oblaka i munja.

Pričaj mi priču kako su i more i nebo, mali sićušni pred svemirom koji u sebi nosi sve i veliko i malo, kako je i sunce koje nas grije za njega malo da ga obasja sa kraja na kraj, pa on u sebi ima i druga sunca i zvijezde da ga griju i svijetle, razagone mrak kosmonautu, putniku kroz tajna prostranstva – čuvara naših tajni koji traži nekog meni sličnog što negdje ne drugom kraju svemira gleda u more i nebo želeći da kroz priču vidi ono što oko samo ne može. Maštom me doziva iz tvoje priče i maštom mu se javljam u tvojoj priči.

Pričaj mi o vremenima prošlim dok je na zemlji još bilo čuda, dok je zbog toga bila bajkovita, volim da slušam bajke. Bajke te čine djetetom i kad prestaneš da budeš dijete, daju ti šansu da iznova snivaš. Da onako mali zagledan u bajku čekaš čudo koje se uvijek desi pa bi to čudo i tu bajku da podijeliš s drugim, tako da svemir

---

nije veliki kada nisi sam u njemu sa pravom na čudo koje imaš bar jednom u životu.

Pričaj mi priču u ovo vrijeme kada ljudi zakupljeni sobom nemaju želju da pričaju drugima, tako je doduse u svakom vremenu... pričaj mi priču ili mi je ostavi u vremenu zapisanu na hartiji, ja ću je naći – znaću da čovjek nije sam, da su tu ljudi koji žele da prenesu misao svoju drugom, samo ih razdvajaju more, nebo, svemir, ali ih spaja vrijeme u kojem pletu niske svojih godina; sačekuju se ti putnici kroz vrijeme riječju ispričanom, zato pričaj mi priču – želim da je slušam da znaš da je nisi pričao zalud.

P.S.

Stavi me u priču ako si poslije mene u vremenu, učini me besmrtnim i bez kraja sretnim. Stavi me na neko drugo mjesto u svemiru da vidim ono što ovdje nisam znao ili daj mi krila da mogu da letim da sa lakoćom putujem kroz tajne ili da sam postanem tajnom, da me traže i da mi se dive meni ovako običnom, neobičnom u tvojoj priči.

Saši O.

Međa

Srce hoće van iz grudi, šta je ovo, jezik ne može da odvoji od nepca. Zenice su raširene, ali i dalje mu se čini da ne vidi dobro. Nema ničeg drugog u glavi osim misli – sustići ga! Ne primjećuje ni vedar dan, niti kola koja ga mimoilaze. Vozi svoj stari auto, gleda na put, gleda, ali ne vidi nego čuje: „Sustigni ga!“ To ga i zbunjuje, gleda da bi vidio, a ne čuo, ali on čuje, čuje uporno: „Sustigni ga!“

Često je i dok je bio mali, dok su se drugovi igrali sa njim i mislili da je sa njima on čuo to: „Sustigni ga!“, a vidio bi, to je samo on znao – Njega – koga stiže čitav život, Njega koji juri za svojim komšijama, zbog pomjerenog kamena međaša u potoku.

Juri ih poput zvijeri razjaren. Lokva krvi, jedan je mrtav, ali to je suviše malo za kamen koji je pomjeren za među koju su postavljali njegovi preci, za njegovu svetinju koja se pomaljala iz prošlosti utkane u njega riječima njegovog oca. Šta je molba drugog čovjeka ubio si mi brata imam malu djecu. Sustiže i puca. Žao mu je što ne može da ubija još, njegov je to kamen! Njegova je to međa, međa koja spaja njega i njegove pretke .

Stalno je to vidio i sada dok vozi, vidi kako mu se gasi život u ocu i stricu i čuje njihove misli, sad postaje svjestan da su mu to i dok je bio mali i sad oni govorili: „Sustigni ga!“

„A šta kada ga stignem?“

Bio je zbunjen dok je bio mali, nije znao odgovor. Pripadao je narodu koji je je imao jasne nepisane zakone, učili su ih vjekovima kod kuće prenosili su ih očevi sinovima. Ali, on nije imao oca. Osluškiavao je kod

---

drugih šta je to što bi trebao da učini kad ga sustigne, ali sada za volanom sustiže ga i zna šta mora da uradi. Među koju On nosi u sebi mora da uništi, da ukloni. Međa ga je ostavila da raste sam, uplašen, zbunjen. Međa mu je zamijenila oca sjećanjem na njega, ali je problem u sjećanju što stalno blijedi.

Osjećao je da će da eksplodira, deceniju već juri Njega i među koju on nosi. Udario ga je žestoko, auto je poskočilo prešlo je preko Njega, sa druge strane međe, ubacio je u rikverc i vratio se još jednom preko međe. Izašao je iz kola. On je bio mrtav. Među nije mogao da vidi, fikcije je teško opipati, možda treba biti dovoljno star za takvo nešto.

Znao je da više neće čuti: „Sustigni ga!“, bilo mu je odmah lakše i nije se plašio ljudske kazne za ovo što je uradio, jer „Sustigni ga!“ je bio zavjet, njegova međa – njegovih predaka.

Susret

Visoki četinari su se nazirali ispod sniježnih nanosa koji su savijali grane do iskričave bjeline koja je uvijala čakorske strmine, čineći ih nestvarnom maloj grupi izmorenih vojnika koja se nadala da će umaći pakosti ledene zime čim im Rugovska klisura ugleda leđa i dočeka pitoma Metohija. Godina 1916., novi početak njegovog života i njegovih sapatnika, mislio je, rođenje skoro bolno, kao i ono kada ga je njegova majka kršna planinka sama donijela na svijet okružena snijegom i držeći se za jelove grane, stiskajući zube da odbrani i sebe i njega njeno čedo od divljih hordi rugovskih odmetnika, tragajući za svojim čovjekom, poznatim crnogorskim ustanikom – želeći da mu ugrije dušu svojim toplim dlanovima i sinom koga su začeli kada je poslednji put krijući se i od najrođenijih dolazio da je obiđe, da da oduška njegovoj i njenoj želji i mladalačkom zanosu, a kada su ih rastavili plotuni turskih vojnika uz “halak” – ubi vlaha – nekih plavskih muslimana, komšija i plemenika, ali sada u drugoj vjeri i zauvijek rastavljene braće koja će se uvijek razumjeti, ali nikad shvatiti jer veže ih jezik, ali ih razdvaja vjera.

Razmišljao je i o tome ove 1916. kada doduše za njim nije bilo “halaka”, jer sad je njegovu grudu razdirao drugi okupator. On i njegovu sapatnici su pružili otpor na Mojkovcu, uradili su šta je traženo od njih – da daju život. Dali su ga, ali su ponovo rođeni jer tog dana nije bilo dovoljno metaka i evo ih sada u nadi da neće biti ni čakorska noć dovoljno duga da ih ubije mrazom koji je kidao tijelo, ujedao kao podivljali pas svaki dio koji nije

---

bio zaštićen. Znali su da svaki san koji uspije da ih savlada je možda i njihov poslednji san, ali ovako izmučen, izranjavan i gladan – kako se oduprijeti snu i bijeloj smrti koja te grije i ostvaruje sve tvoje fantazije čineći da joj se tako lako i slatko predaš kao dugo čekanoj ljubavnici.

Počeo je da sanja. Vidio je sebe u nekom velikom gradu u stranoj zemlji, u toploj zemlji. Njegovo svjesno ga je dozivalo da se probudi, prene jer više neće imati šansu kad utone u nestvarno. Ljepota onoga što je gledao očima sna mu nije davala šansu. Doduše bilo je tu i stvari koje su ga plašile, koje nikad ranije nije vidio u životu: visokih zgrada, čeličnih ptica – aeroplana o kojim je slušao, ali mnogo većih i neobično osvjetljenih ulica u tom nepoznatom gradu čudnim uličnim svetiljkama ni nalik gašnjačama koje je gledao po svojoj “rodini” kako je zvao Crnu Goru on ruski đak.

U snu su ga oslovljavali sa mister V, primali su ga sa uvažavanjem. Shvatio je da sanja budućnost i bilo mu je drago što je u njoj mlad kao i ove noći kad je zaspao u Bjeluhi u naručju Čakora. Mogao je još jednu mladost da da svom narodu, zavidio je Principu. Nije ni taj Gavriilo jedini koji će se pominjati kroz istoriju, eto njega je sudbina izabrala da oružjem obilježi istoriju svog naroda, a njega mister V–a da potpisom spasi svoj narod. Shvatio je tu u snu da nije oružje jedini način kojim ljudi brane sve svoje sveto, sve njihovo najdraže da to se može, a da se ne ubije niko i bi mu lakše u duši umornoj od bitke koja je onakva krvava ostala za njima i želio je da još sanja makar to bio i njegov poslednji san. Hoće da tu i ako mu izgleda i čitav vijek kasnije i sa drugačijim ljudima i na tuđem jeziku razgovara da pokuša da shvati i da ga shvate one koje mu otac nije shvatio niti oni njega i da napokon njegovim potpisom ostavi svoju državu svom unuku sigurnu. Mlad, u svilenom odijelu, sa zlatnim perom krenuo je da stavi svoj potpis na papir ispred sebe

---

---

i vidio je da u stvari na papiru stoji da dio njegove “rodine”, dio u kom noćas spava i sanja, on prepisuje misteru T. i priznaje da ona nije njegova i da je ona sada druga, tuđa. Nezavisna kako kažu mu tu u snu, nezavisna od kostiju njegove majke, oca, njegove vjere, njega.

– Pa ako je tako, ko je on, gdje je on u tom snu u budućnosti? Kakav je ovo košmar?

Shvatio je da je u snu on – njegov unuk kome je njegov sin dao njegovo ime, smijao mu se san svojim irealnim objašnjenjem. Kikotao mu se drsko, san mu se smijao, a on je plakao, plakao je i nerođeni sin koji mu je dao unuka koji im se obojici smije. Znoj je počeo da izbija iz sna do njegovog čela u toj ledenoj noći i da ga budi otimajući od smrti vraćajući mu svjesno. Kriknuo je: — Ne daj Kosovo! – sebi, nerođenom sinu, unuku kojeg je jasno vidio, jasnije od jave u tom lošem snu. Mislio je da u toj noći pokuša nemoguće da svoju misao pošalje kroz vrijeme ili kroz san ako opet zaspi, a zaspaće.

Lješkario je u svom domu, tonuo je je lagano sloj po sloj u sjećanje ili snoviđenje, da li je to zasluženi laki san nakon što je obavio svoj dio posla. Lobirao je i uspio je da njegove ideje prođu, napokon je njegova zemlja slobodna i nezavisna od Srbije, ima svoje staro ime Montenegro – ljepše mu zvuči od arhaičnog na njenom jeziku Crna Gora.

Vani je zaista mnogo toplo. Onaj dobar alkohol koji su ispijali na diplomatskom balu uz kikot koketnih gošći i glamur koji je činio da se zaborave skromni dani u kući svog oca u djetinjstvu na Kosovu, odvlačio ga je u neko stanje koje nije mogao da objasni, prvi san ili poslednja java pred san, onih nekoliko trenutaka u kojim sanjaš da si budan?

On mister V. zaspaće ipak tu u svom domu u stranom gradu gdje obavlja diplomatske poslove za svoju novu nezavisnu državu. Za danas i nema nekih neodložnih obaveza koji bi mogli da mu poremete ove

---

---

zaista prijatne trenutke. Vidio je pejzaže poznate i drage, vidio je ljepoticu za koju je uvijek govorio da će joj biti vjeran – rijeku iz njegovog djetinjstva, zelenu od livada koje su bile njene obale. Vidio je mnogo ovaca na tim livadama, oni su ih čuvali, ali one nijesu bile njihove.

– Otkud toliko ovaca i čobana kada znam da kod nas je moj otac i njegovi proleter i revolucijom uspio da selo preseli u grad da izvrši urbanizaciju? – zapitao se dok je tonuo u san. Shvatio je da je to mnogo prije njega, njegovog oca i njegove revolucije.

Vidio je sebe – mlad, jak, imao je na ramenu pušku:

– Šta će meni puška?

Čuo je: – Zborno mjesto Luge!

Zaputio se. Formirala se jedinica koja ide da brani odstupnicu srpskoj vojsci kod Mojkovca, da se ispuni zavjet i njegovog pretka poznatog ustanika, da se oslobode ujedine sve teritorije i zaštiti srpski živalj, a jedna nova da se ujedine svi južni Sloveni.

– Ali to nisam ja!

Shvatio je da to nije ON mister V. nego V. običan V. po kom je dobio prezime, ali i ime kojim otac kao da je htio da ga kuša u vremenu dajući mu ime svog mrtvog oca, sa idejama koje je gotovo sve pokopala njegova boljševička generacija. Htio je tu u snu da kaže tom običnom V. on mister V. da je bio u zabludi on izandali starac, da nije imao potrebe da vodi rat posebno ne svetski, da njemu ostavlja bilo šta u nasleđe, da žrtve ostaju u vremenu u kom su napravljene, da države više nijesu važne, važan je pojedinac i svijet i da je on mister V. građanin svijeta, da kao takav želi da da primjer i da kaže da Kosovo nije naše i da mi nismo Srbi i da on njegov djed odloži pušku da ga ne bruka po prošlosti.

Probudio ga je smijeh, smijao mu se san i on se smijao snu i smijao se djedu običnom V. Zaspao on ponovo i ponovo će mu reći da žrtva treba da bude žrtva,

---

---

da vjera jeste i nevjera, da crkva nije moja pa da je braniš...

– Jer hvala bogu ne vjerujem ni u šta, JA tvoj unuk, a ti se boriš za mene! Ne bori se!

Dan kada ću zaustaviti voz rukama koje mi je dao Gospod Bog

Kretao sam se ka djeci koja su se igrala na obali Bistrice, male rijeke, za koju su oni govorili da je velika. Kako velika, pa uvijek uspijem da je prepješačim i tamo i ovamo, dolje i gore.

–Plivaš li? – pitaju me.

Šta je to plivaš li? Gledam ih i smijem se, oni ne znaju šta pričaju i ja imam kao i oni približno godina, a i za mene kažu da sam veliki. Šta je njima? Ja sam isto mali, jedino kad se ogledam u Bistrici rukavi na bluzi su mi stvarno kraći od ruku, a kad pogledam nogavice na pantalonama ne dopiru do starih cipela koje sam naslijedio od oca. Mogu svakog od mojih drugara da ponesem pod ruku, ali mogu jos jednog još. Možda zbog toga kažu da sam velik.

Smiju mi se, a smijem se i ja sa njima. Stvarno su smiješne moji uši, kaže mi moj drug Nešo :

–Pogledaj.

Ja gledam i liče mi na opanke i smijem se i lijepo mi je tu medju njima.

–Rođen si mnogo prije nas – kažu mi oni – a drugovi smo . Pa da, ja sam bio drug i sa njihovim roditeljima, samo što je njima bilo lakše da mi skoče za vrat, bio sam malo niži, ali sam ih nosio lako, baš, kao i ove danas koji me sretno zovu:

– Hej! Ponesi Žarka pa ćemo da pušimo!

Volim sa njima da pušim, meni ukazuju čast i motaju mi cigare u papir koga prije čitaju, novine ga zovu. Zamotaju pravu junačku veliku cigaru, moram da

---

je držim sa obje ruke. Nikome ne prave tako velike cigare kao meni i stavljaju u njih takvih cvjetova i trava, slast prava, samo nekad nemam vatre da je palim kada se ugasi a moji drugari odu kućama. Najviše volim jesen kada mi skupljaju, za mene, njihovog druga, ukusne plodove. Ja da im pokažem koliko mi znači, jedem ih sa uživanjem. Šta je za mene šaka oraha, gledam neko ih lomi, meki im zubi pa vade jezgru, ja to uzmem napunim usta mojim zubima ih žvaćem, drobim, gutam, uživam. To im je čudno i to ih veseli. Smiju mi se, a smijem se sa njima, ne znaju šta prčaju. Jedino neće da igram sa njima neke njihove igre gdje trče za loptom, pa ja trčim okolo i gledam ih i dajem golove bez lopte, ali dam ponekad i po bogzna koliko golova.

Ljeto volim više od svega, mogu da spavam na livadama, da se pokrивam nebom, da hodam po čitav dan, obilazim sela i opet mi se raduju.

–Evo nam ga!

Love mi insekte, nikada nijesu insekti ukusni kao ljeti i pred kišu, sitni su, mora da se namuče moji drugari da mi ih toliko nalove.

Hoću, iskrtiću ti drva, kako da neću mom dobrom drugaru. Daješ mi kaiš, o kakav dobar, od čega je? Pa mogu da se opašem mnogo puta. A neće da se ljuti krava, čime ćete da je vežete na livadi? Mogu da razgovaram i sa životinjama, razumijem ih, a i one mene. Mogu baš sve.

Jedino mi je žao majku, nikada se ne smije kada me vidi. Volio bih kada bi je moji drugari nasmejali.

A plašim se ili bolje ne volim neku životinju, neman šta li je, koja ima samo svoj put, a zovu je voz. Njen put mi smeta jer mi sječe put, a ona je sva ogromna, hladna, brza je, ne mogu da je gledam kad se izvuče iz utrobe zemlje i projuri pored starog manastira gotovo uvijek kad ja prolazim. Ne volim kada mi neko ometa prolaz. Gledam ove moje ruke koje mogu sve, mogu da

---

podignu šta god ja hoću, njima ću ja lijepo da slomim vrat tom velikom puzavcu. E!!! Voz je velik, reći ću ja mojim drugarima šta je stvarno veliko, kada ga smoždim, dovešću ih da im pokažem šta je baš veliko.

Sunce mi peče u potiljak. Zna neman da sam ja tu, ne izranja iz zemlje. Pokazujem ka pećini ruke, valjda ih se plaši. Čekam već nekoliko. Aha, čuje se nešto. Širim ruke koje mi dao Gospod Bog, dao mi ih je ... O ovo je baš veliko i brzo...

– Još nešto je trebalo da mu da – dolazi mi odnekud očeva uplakana rečenica majci kada sam mu pokazao da mogu da podignem konja... Šta li je to Gospod zaboravio da mi da? – pitaću drugare kad ih vidim.

Evo ga, napokon, voz ...

Dilema

Dogodilo se negdje na brdovitom Balkanu, gdje smo od svih plemenitih profesija i zvanja uspjeli da napravimo karikature u vremenu, a onda se karikature smiju svojim autorima.

–Je li ova sala pregrijana? – pitao je sam sebe. Znoj mu se slivao niz leđa, osjećao je to. Mislio je da i druge kolege mogu da vide koliko je mokar i on i njegova zelena hirurška uniforma. Ova operacija je bila važna za njega zbog transakcije koju je imao sa čovjekom koji leži na hirurškom stolu i obećanja koje je proisteklo iz toga. Dan ranije čiča uplašen za svoj život, ali i od same operacije, tutnuo mu je zgužvanu novčanicu od 500 eura uz pitanje da li je to dovoljno za njega i kolegu mu jer on nema više, a dao bi. A daće im još, ako bog da da to proteče kako treba, pa se on domogne kuće i imanja pa živa glava napravi još para.

Pitao se da li je vruće kolegi koji stoji više glave pacijenta i prati vitalne parametre, nakon što ga je uveo u stanje sna izazvano medicinskim opijatom. Pokušao je da uoči graške znoja na njegovom čelu, ali ih nije vidio. Definitivno ili sala nije bila pregrijana ili kolegi je sve ovo rutina. Rutina, pri tom nije mislio na operacione procedure, jer imaju iskustvo i jedan i drugi. Mislio je na rutinu davanja obećanja i pružanje ruke da se uzme od drugoga. Pitao se da li se nakon toga ikada čuje hvala. Šta onaj koji plati, nakon radosti ako je sve prošlo kako treba, sa vremenske distance misli o njima koji su pružili ruku da uzmu. Uzeti je uvijek skopčano sa mnogo zašto i mnogo više zato da se opravda čovjek sam sebi. On je imao od juče to iskustvo opravdavanja samom sebi. Opet

---

je pogledao ka kolegi i bio je siguran da on nema taj problem. Skoro da je mogao da čuje kako on pjevuši neku pjesmicu sebi u bradu. Izgleda mu više kao zadovoljan nego zabrinut čovjek. Doduše on nije bio hirurg pa otuda i njegova nonšalantnost jer je samo dio tima u kom se glavnom sad znoj sliva niz leđa.

Neka u buduće on odrađuje za njih ovaj dio, uzimanja, lakše je a i za posao bolje. Neće mi se ruke tresti. Operacija je već bila bliža kraju, sve ide kako treba. Kako mu treba tuš, sve bi dao za osvježenje u ovom momentu. Ne može da vjeruje, čuje ili ga čula varaju:

– Pare, a... pare... pare... doktori... Tihi šapat, ječanje šta li je?

Postaje mu odjednom hladno. Gleda u ljude do sebe.

Misli da halucinira ili da mu se ona njegova teška noć i dileme sad javljaju riječma savjesti. Pogledao je ka kolegi sa više iskustva u tom, koji ga je i uveo u ovu priču. Čuo je njegov povik:

– Pacijent se budi!

Primijetio je neobičnu stvar na tom kolegi, da su mu gaće da li zbog naglog pokreta ili zbog nečeg drugog pale. Podizao je zelene hirurške gaće i pridržavao ih jednom rukom, dok je kretao da pacijenta vrati u stanje bez svijesti i bola. Odjednom je pred sobom imao bizarnu sliku njihovoga zajedničkog posla, van njihove profesije, onako bez gaća, gole guzice, irealna slika kolege izazvala je napade smijeha u njemu.

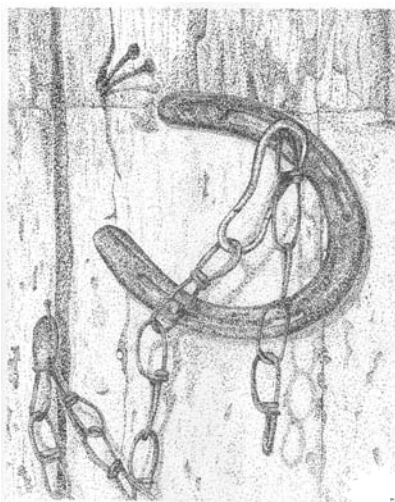
Smijao se kao lud grohotom, jer mu je život na jednostavan način pokazao ružnu stranu ili pravu stranu onoga na šta ga je taj čovjek non – stop nagovarao, a on pristajao.

Svi su se smijali, u operacionoj sali, i taj smijeh je podigao optimizam, priveli su operaciju kraju. Riječ su održali čiči, vratiće se on živ i zdrav. Njega i kolegu

---

čekaju novi ljudi sa nadom da im pomognu, samo što će ubuduće kolega morati ili da bolje obezbijedi pojas na hirurškim gaćama ili da njega poštedi susreta gdje mora da pruži ruku da uzme .   (*Stricu Misi V.*)

„Selma, Selma... putuj Selma”

„Selma, Selma... putuj Selma”, refren pjesme kultne rok grupe iz njihovog perioda, koji su uvijek pjevušili. Jedini refren koji nijesu htjeli da zvižduću jer onda bi nestajao lik koji je svaki od njih davao ženi kakvom ju je zamišljao ili bolje imao u snovima, dok je prati na voz a ona odlazi od njega kako to pjevač promuklim visokim glasom pjeva a oni vide rastanak sa svojom Selmom.

Igarli su fudbal. Još uvijek su bili klinci, mada su brkovi počeli da ih podsjećaju kako su na putu da gotovo sjutra će biti momci ili odrasli ljudi. Svakom od njih je smetalo kada ih neko iz okruženja zovne: –Brko! Jer znali su da to taj koji ih zove ne misli ozbiljno, nego više kao začikavanje, šala koja ih podsjeća da još nijesu pravi muškarci. Smetalo im je to jer u tim godinama, pubertetskog sazrijevanja dirati nekoga u muževnost zaista je velika uvreda.

Mali stadion na obali planinske rijeke, ograđen prirodnom ogradom – drvoredom topola koje su baš oni sadili da uljepšaju dvorište oko svoje škole. Pažnju im je odvuкао od igre par koji ih je posmatrao kako štiraju loptu. Muškarac i žena. On je bio ćelavi čovjek, što ih zbunjivalo u pokušaju da mu odrede godine jer ćelavi ljudi često izgledaju starije čupavim deranima, nego što zaista jesu. Uvijek sjaj sa glave zbog manjka kose uplaši mladu čupavu glavu i želja da se i njoj ako se to desi desi što kasnije, čini da se ćelavi ljudi doživljavaju starijim nego što jesu. Ćelav, ali jak i zgodan muškarac ih je

---

posmatrao i čak i počeo da komentariše njihove poteze na terenu. Za ruku ga je držala zgodna žena izrazito crne kose prelijepog lica. Izgledala im je nestvarno, a sama posjeta nekog tom malom školskom igralištu van radnog vremena bila je neuobičajena. Kako se radi o malom mjestu gdje svak svakoga zna, posebno oni klinci sa ulice, shvatili su da se radi o potpunim strancima. Malo po malo krenuo je i razgovor u kome su njih četvorica svi htjeli da uzmu učešća sa tim strancem. On im je pričao kako je trenirao fudbal, igrao na raznim mjestima. On je pričao, oni ga zapitkivali i krijući posmatrali ženu do njega koja je njima izgledala zanosno. Stranac je uporno pričao o fudbalu. Pričao im je da kada se vrati iz šetnje sa svojom djevojkom da će naići tuda da odigra sa njima utakmicu. Kroz priču je non-stop provlačio da oni odigraju obavezno to što su započeli završe i da ga čekaju tu dok se on vrati. Obzirom da su ipak dovoljno stari, shvatili su da on pokušava da im odvuče pažnju sa sebe i nje, da dobije sigurnost da ih oni iz znatizelje neće pratiti. Skoro da im je bila providna njegova namjera.

Na par stotina metara uz rijeku bilo je mjesto sa dubokim virom i malim ostrvcetom koji su mještani zvali Adom, koje je bilo u stvari parče vrbove šume i par koraka pješćane plaže. Shvatili su dok im on priča priču kojom bi htio da ih veže za mali poligon, on želi da ode sa njom na Adu, kojoj je nevjerovatnu ljepotu davala zelena boja izuzetno dubokog vira na toj inače maloj rijeci. Odlučili su da prihvate njegovu igru. Dječaćki naivno su ga zapitkivali o fudbalskim iskustvima. Vidjeli su sada da u toj situaciji ima prednosti kada izgledate kao dječak, a u stvari ste muškarac. Mogli su izgledom da ga prevare. Prihvatili su njegovu ponudu da ga čekaju da odigra sa njima i pokaže im svoje majstorije. Zadovoljan što je uspio da ih nasamari i otrese se lako neželjenog društva, sa smiješkom na licu zagrlio je ženu do sebe. Pozdravio se sa njima i krenuli su u šetnju.

Njih su četvorica ćutke, gledali za njima, a onda jedan u drugog sa osmijesima koji su govorili o njihovim namjerama. Pustili su da se par udalji ka lokaciji koja im je očito bila u namjeri da je posjete. A onda su se njih četvorica kao po komandi dala u trk. Imali su par kilometara da pretrče putem koji je vodio okolo da bi došli sa druge strane rijeke naspram te male Ade. Morali su i da pregaze rečicu, što nije bilo teško obzirom da je plitka u to doba godine. Stigli su i lagano, skoro da puze prišli obali i vrbama koje su bile izvanredan zaklon od pogleda, činile su da ih je nemoguće ugledati sa Ade. Desetak metara širine dubokog vira davale su sigurnost da ukoliko bi bili primijećeni imaju vremena za bijeg. Tako procijenjujući situaciju zauzeli su svoje osmatračke položaje iza starih vrba. Najmlađi od njih se razlikovao od njih nedostatkom brkova i on nije imao dilemu da li je dijete ili muškarac, još uvijek ga je zanimala lopta više od žene. To se za njegove drugove ne bi moglo reći. Na Adi koju su mogli kompletno da vide nije bilo nikog. Ona je tu pred njihovim očima izgledala kao prazna pozornica na koju treba da stignu glumci, a oni negdje iz prvih redova čekaju nestpljivo početak predstave. Doduše, nema zavjese, a oni umjesto da sjede leže potrbuške i čupkaju travu ispred lica. Stopili su se sa zemljom u svom iščekivanju.

Par je stigao na Adu. Ono što su priželjkivali da se desi počelo je da se odigrava pred njihovim očima. Prvi put u životu posmatraju ljubavnu igru muškarca i žene uživo. Pokušavaju da upiju svaki detalj. Kao iskustvo za neka dešavanja koja ih čekaju u vremenu. Porede sa onim što su gledali na filmovima. Čelavi muškarac ljubi i skida zgodnu ženu. Oslobađa je garderobe. Grudi ni velike ni male, uski struk. Duge noge raskošno se nude njihovim pogledima. U tom danu ne zna se ko više uživa njen ljubavnik, ona ili posmatrači za koje oni nemaju pojma da su tu. U strahu da neko ne

---

---

naide, oni dok se ljube, gledaju ka suprotnoj obali, to čine da izgleda kao da imaju neku konverzaciju sa posmatračima. Vode dugo ljubav. Nakon toga ljube se.

Ona ustaje i prilazi obali. Čučnula je tačno naspram posmatrača, zahvatila vodu rukama i ispira svoje međunožje. Mogu da joj posmatraju jake butine sa unutrašnje strane, crveno međunožje, kao raspuklu smokvu. Pljuvačka im ide na usta, koja su im ostala otvorena od ushićenja izazvanog pogledom na toliku ljepotu. Žele da scena traje što duže. Dijeli ih samo par metara vira od žene, gole, otvorene, zadovoljne. Bubnja im u ušima. Odjednom tu sa njihove strane izdajnički glas... pjesma... tiha... refren:

„Selma, Selma... putuj Selma...”

Žena na obali užasnuta, rukama krije svoje čari u skoku se zaklanja iza čovjeka. On ustaje go zaboravlajući na to. Gleda, traži pogledom ko to pjeva, šta to čuje. Posmatrači vide da to njihov najmlađi drug iz nekog razloga koji nikad nije umio ni kasnije da im objasni pjeva ljubavni refren.

Otkriveni ustaju. Zahvalni su ženi na njenom uživanju. Vole je i imaju osjećaj da je svaki ponaosob vodio ljubav sa njom. Muškarac nervozan, svjestan da dok bi preplivao duboki vir ti bi se klinci razbježali. Prilazi obali i vrijeđa ih pogrđnim imenima. Pokazuje im svoju alatku i pita ih hoće li to da gledaju. Oni mu zadovoljno kažu da su to što su htjeli vidjeli i odlaze lagano.

Ima li su utisak da su im brkovi gušći. Dogovorili su za sutra prvo brijanje.

Crno i Bijelo ženska – muška priča

Šta sam radila noćas među svim tim ljudima, odsutna i daleka, zamišljena... Šta sam radila u tom žagoru glasova, pokušavajući da uhvatim po neku rečenicu, i izustim jedva neko da, tako je, slažem se, upravo ste, tek toliko da niko ne primeti da mene tu zapravo i nema. Kako sam uspevala da zadržim uzdah tog tereta koji nosi lažan osmeh i znači samo to da sam ljubazna. Kao u bunilu čujem smeh, treba li da se smejem? I eto, smejem se, trudim se da to nešto na smeh liči, a ustvari bih jauknula i pobegla. Zašto mi svi na strance liče kada im znam imena, živote, datume rođenja, brige? Moram napolje, teskoba se do kostiju uvukla. Stojim i gledam u nebo, trebaju mi zvezde da pronađem pravu stranu sveta. Vidim Severnjaču, okrećem joj leđa, ispred mene prostrlo se crnilo kao reka, ali to je reka u kojoj umem da plivam. Neko mi prilazi, čujem: „Sijaju ti oči“. Šta da odgovorim? Niko ne sme znati u oku mi suza, samo što nije kanula... I ne znam kako, skupim malo snage, progutam je, na obraz nije smela. Kažem: „Hladno je“ i vraćam se unutra... Ponovo na istoj stolici a ni dalje ne znam šta tu radim, ne znam šta sam, ko sam... Broj, ime... Na stolu sveća, već dogoreva... O, Bože, pomози mi... Meni moje Crno nedostaje... Meni moje Crno treba...

Kafana, razliježe se pjesma, odjekuju decibeli, odbijaju se od zidova i udaraju u glave pijanim gostima. Možeš vibraciju sintetizovanog zvuka, glasa pjevačice i elektronske muzike da napipaš na stolu, na svakom predmetu koji uzmeš u ruke. Lošu melodiju, dobrim

---

ritmom i zamamnim pokretima kukova i grudi, žele da učine primamljivom raskalašne dame sa mikrofonom u rukama i tijelom koje se nudi onom ko ima hrabrosti da se izdvoji iz gomile koju drži pod kontrolom njen sram oblikovan patrijahalnim vaspitanjem. Čaša ili gutljaj samo fali pa da do tog trena porodični, ozbiljni ljudi otkinu se sa lanca tradicionalnog i zaplešu u ritmu koji i ih iskušava. Došao sam tu, da u tom vrtlogu u stvari budem sam. Da razmišljam na miru. Tu su drugi zabavljeni sobom i pokretom dama na sceni, čula ih tjeraju u maštu u dodir koji skoro da je izvjestan, a ja gledam unutra, u dodir koji nije više izvjestan, ali je bio izvjestan i osmjech koji je tu, neprekidno tu. Oči svijetle, nebeske i radost u njima. Svjetlost bijelu isijavaju. I u tom crnom vrtlogu bluda i pritajenih strasti, pomalja se moje Bijelo, pomaže mi da ne budem cinik, da se smijem ljudima oko mene, sebi, da ne pravim rane koje se vide – sebi i drugom. Bijelo mi ne da da budem zao. Skida iz mene sve crno, pere mi dusu kao planinski potok, pokreće me... Smijem se sa srca, oni tu misle da me muzikom gale, a ja se smijem dječaćki prosto, meni je dovoljno sjećanje na Bijelo. Bijelo moje sa kojim se sretam uvijek i kada hoću u mojim i njenim mislima, često i u snovima. Dobro je ima te i ima me, ti i ja od nas imamo samo tebe i mene negdje gdje smo se jednom sreli i gdje ćemo se možda ipak sresti jer meni treba moje Bijelo...

Skica modernog čovjeka

Kakve kreature prave od ljudi njihove pobude kada uspiju da ih nadvladaju, da uguše ono što čovjeka čini čovjekom, kada ponište ljubav, čestitost, hrabrost i čednost, pretvore se tada u tužne zablude sopstvenih sujeta, a život ili šta li već, kao da ih još više iskušava, da im momente materijalnog blagostanja koje obično prate: nepoštenje, kukavičluk, gordost, prevrtljivost... tako da onako pusti, bez orjentira, zalutaju potpuno. Svaki novi korak je korak koji ih goni ka samouništenju.

Naprežu se iz petnih žila, takmiče se, utrkuju... Vode neku borbu sa sobom, sa svojim danima, vremenom kojim raspolazu... Žele sve i to što pre. Nemaju vremena u kolikoj su žurbi.

Zagrebu ponekad sloj površine koji ih razdvaja od njih samih, od spokoja i dobrote skrivene negdje duboko u njima, pa onda kada im se ne sviđa šta to može da uradi njihovim zadebljanim obrazima, tu prašinu dodaju kao novi sloj kojim zatrpavaju grob svoje duše žive sahranjene.

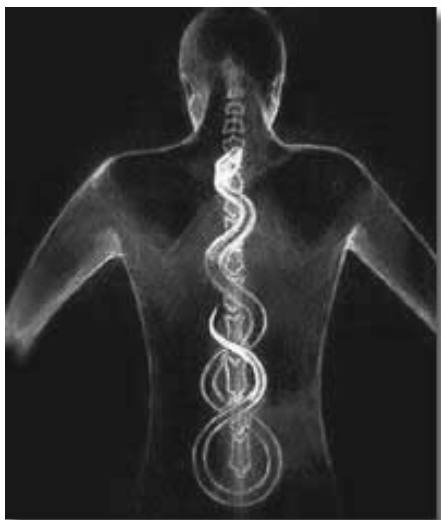
Sloj po sloj se godinama nagomilava, na kraju prijeti da će se duša potpuno ugušiti jer nema ljubavi kojom diše, smijeha kojim se hrani. Kada se to desi, oči postaju prazne i bez sjaja, a osmijeh dobro istrenirana, ali bolna grimasa.

Strah kao jedino osjećanje i nespokoj kao njegovo najdraže čedo... Sa strahom pod rukom kao najboljim drugom ne leti se, ne plovi se... Oči ni boje ne razaznaju kako treba. Vrijeme drugačije teče. Grozinčavo se živi... snovi postaju more.

Kada shvate, ako shvate, pokušavaju da otkopaju dušu iz najvećih svojih dubina, koje su lagano stvarali, a problem je što mogu samo sloj po sloj da otkrivaju, pa opet nemaju vremena – opet su u žurbi.

Život promiče pored njih kao brzi voz, doduše natovaren njihovim vremenom, posmatraju ga svjesni da su oni ti koji bi trebali da upravljaju lokomotivom, a ne da ovako nemoćni stoje u iščekivanju njegovog iskliznuća i potpunog kraja.

Praznina

Mrzim ćutanje i želim da govorim kada svi dugo i uporno ćute, bilo da su poznati ili nepoznati ljudi. Moram da progovorim makar u prvi mah ispaio smiješan dok razgovor ne učini smiješnim ćutanje i barijeru koje ono pravi.

Mrzim čist papir i želim da ga ispunim riječima. Moram da zapišem riječ namijenjenu drugom čovjeku pa makar ispaio i smiješan dok neko ne pročita i učinimo bjelinu praznog papira smiješnom i dosadnom. Čovjek uvijek ima nešto novo da čuje od drugog čovjeka, ako nekog uopšte ima u blizini da nešto kaže. A, ako nema?

I ćutanje i čist papir su praznina. Praznina je dosadna i ružna, stvorena iz: prezira, nepovjerenja, egoizma, straha... Praznina je uslov da u tvoj svijet ne može da zaviri niko, ali ona može da tvoj čitav život vremenom pretvori u prazninu koja će odagnati tebi bliske ljude. Bez drugih ljudi ostaješ sam u svojoj praznini. Mogu njen obod i zidovi da budu satkani od zlata kojim sijaju tvoje misli, dragog kamenja kojim se mjeri tvoje znanje, ali zalud, pokriva ih samoća pa niko ne može da ih vidi kroz tvoja okna, a u tebi gasne volja da ih otvoriš ili izađeš vani.

Na putovanjima kroz zemlje u kojim nisam znao jezik ja bih pričao ljudima na mom jeziku, a oni mi odgovarali na moja stalna zapitkivanja na svom i bilo mi je mnogo ljepše, nego dok je prostor ispunjavala tišina ćutanja. Naš neprestani smijeh izazvan odgovorima i

---

pitanjima koje pojma nemamo šta znače branio nas je da nas usisa praznina nezainteresovanosti i ravnodušnosti. Pa, taj bi voz koji nosi nas i naše ćutanje bio potpuno isti da nosi bilo koga i po čemu bi se razlikovao od drugih vozova, osim po redu vožnje. Ovako nosi ljude kroz prostor koji imaju svojih million zašto i million zato rečenih riječima na stranom jeziku shvaćenih očima koje razumiju sve jezike, kao navika čovjeka da razumije čovjeka još iz vremena kada čovjek nije znao da govori.

Tada shvatite da nema stranaca ako nose želju u srcu i potrebu da razgovaraju sa čovjekom. Očima vidite ili osjetite bićem da li su ljudi otvoreni, srdačni, ili ih iz rupe njihove praznine, iz dubine njihove mržnje, očaja, predrasuda... stisnuta usta ne dozvoljavaju da izađe riječ koja bi pokidala led navučen na njihova srca. Taj ambis u njima dublji je pred nepoznatim ljudima, drugačijim običajima, boji kože, vjeri i gubi se suština da je čovjek – čovjek, a da si dolje u sopstvenoj praznini na putu da prestaneš da budeš to.

Otađzbina zove

Noć je uvijek duga kada vodite dijalog sami sa sobom. Noć ne odmara čovjeka kojeg razdiru pitanja na koje ne može naći odgovore koji su izvan njega i zbog toga ga čine malim, manjim nego što zaista jeste u sopstvenom životu i velikim nestvarno velikim koži kojom je ogrnuo tijelo rođenjem. Nešto ga iznutra tjera da nadraste život ili da mu umakne, ili da sopstvenu kožu poput zmije ostavi u noći koja ga lomi i taj znoj koji ga neprekidno kvasi da nestane sa prvim jutarnjim zracima koji ga vraćaju među žive i neizvjesnost njegovih misli mijenja izvjesnošću svakodnevice.

Iz noći u noć, razmišljao je šta je drugačije mogao da uradi. Bio je pozvan, nije bio ni kukavica, a ni suviše hrabar, samo se odazvao. Odazvao se pozivu da brani zemlju – otađbinu, kako je uvijek nazivaju kada treba da se dokazuje patriotizam učešćem u ratu. Otađzbina zvuči baš tako kako treba da zvuči: nježno, krhko, drago, dio tebe iz riječi otac, otačestvo, stvaranje samoga tebe koji si pozvan. Stvaranje ne samo tebe nego i djece tvoje čiji ćeš biti otac, ako se vratiš nakon onog za šta si pozvan i čemu ne smiješ da se ne odazoveš. Ne zbog zakona pisanih, nego i nepisanih; taj pisani poziv koji se uvijek završava – otađzbina zove – zadire u nešto duboko, pokreće sve damare u čovjeku, nadima mu grudi pa bi i pjevao i plakao u isti mah, ali sa ponosom. Opet treba opstati i sačuvati dostojanstvo, tako je bilo uvijek i biće, misliš dok držiš taj poziv koji kod nas kao da je uvijek ispisan, čeka spreman i prenosi se sa koljena na koljeno... Ništa tu ne možeš niti treba drugo, osim da se

---

odazoveš, javiš se na zbornu mjesto i zakopčaš se u grubu vojničku uniformu, a dušu pokušas da umiriš ljubavlju prema otadžbini tako da su sve druge ljubavi manje bitne, tako da je sve manje bitno, a najmanje bitan si ti i tvoj život. Taj poziv čak ne dozvoljava da razmišljaš o motivima dešavanja zbog kojih je napisan, o tome se razmišlja kad rat kao i svaka druga pošast prođe. Zabluda ili potreba... zaludne žrtve ili smrti... Ništa to ne postoji kada je već poziv napisan.

Postoje ljudi koji su poštenu prema otadžbini i na njen poziv će da se odazovu, postoje i oni drugi koji vole više sebe, nego otadžbinu i ne žele da čine žrtve za nju. Ima i onih čiji je kukavičluk jači od dostojanstva i nemaju snage da ispune dužnost. Otadžbina ima način da ove bez dostojanstva i ove koji vole više sebe, nego nju privoli, dovede na svoj branik, ali šta će joj tako kukavni i jadni... Ratovi dolaze i prolaze. Dostojanstveni se vraćaju u život ili sjećanje, zavisi da li ih je smrt našla na bojištu. Obično je pravim herojima bolje u sjećanju, nego u životu, jer mir ima svoja pravila drugačija koja često vrlo brzo pokažu zaludnost rata. Tada oni koji su se odazvali, bivaju posmatrani i doživljavani kao utvare prošlosti jer uvijek je rat prošlo vrijeme za mir, pa svaki mir iz svoje prizme obojene budućim učini da rat bude ogoljen i više nego što je zaslužio ili što su zaslužili njegovi akteri. Onda žrtve rata – vojnici, nevoljni vinovnici, budu žrtve u miru besomučnih napada u kojima prednjače oni koji su više voljeli sebe, nego nju

– otadžbinu, a posebno onih kod kojih je kukavičluk zamijenio dostojanstvo. I opet jedna generacija dostojanstvenih čuti jer misli da je to dobro za otadžbinu. Tako to traje kroz vjekove na ovom prostoru sa nadom i željom da je rat koji su oni vodili bio poslednji rat, da procesi i kazne u miru jednom dodirnu one koji su pisali pozive i potpisivali se kao – Otadžbina zove – a mimooidu

---

one koji ne mogu da se sakriju od sebe i zbog toga budu
žrtve i rata, i mira.

U ovoj noći kada ne mogu da zaspim i čekam da
me odvedu i da mi sude, zapisujem poruku svom sinu da
ako dobije poziv gdje ga otadžbina zove da mora da uradi
ono što on misli da treba... a da je dostojanstvo nešto što
mu ostavljam kao zavjet...

Aleksi O. i Nelu V. (generaciji sadašnjoj i budućoj)

Nosim san

U danima djetinjstva kao odličnog đaka, talentovanog za recital, uvijek su ga angažovali na školskim priredbama i manifestacijama koje su organizovali i na terenu gdje su znali često da posjete vojnike graničare na usamljenim karaulama. Valjda je to neko smislio pametan da prisustvom djece podigne moral i razbije sjetu i monotoniju vojničkih dana tim momcima udaljenim od svojih porodica sa zadatkom da bdiju na braniku svoje domovine. Na tim gostovanjima njemu i njegovim drugarima poseban trag ostavljalo je izglačano oružje i obučeni, dobro uhranjeni psi, moćnog izgleda i vjerni psi, njemački ovčari. Polako su mu postajali opsesija. Volio je da ih posmatra, primiče im se i da ih ponekad povede u šetnju, ali uvijek u pratnji vodiča vojnika. Polako je počela da se javlja želja da ima jednog takvog svog, sa toplom i mekom njuškom i očiju koje te neprestano prate i iz pokreta i reakcije žele da shvate šta želiš, ali uslovi u kojima su živjeli kao stalni podstanari to nijesu dozvoljavali, a u to vrijeme nije bilo lako nabaviti rasnog psa sa pedigreeom.

Njegovi vršnjaci su taj nedostatak premoštavali običnim malim ili velikim ljubimcima koji su ih pratili u igri mašući repom. Često, kao kod ljudi, mogao si da im prepoznaš karakterne crte: ljuti, nervozni, agresivni ili oni umiljati skoro pa potpuno da kažeš blentavi u neprekidnom neumornom trku za djecom.

Studirao je, oženio se, ali dijete u njemu koje još nije stiglo da ga napusti htjelo je svoga psa, jer sada više nije podstanar i to ne može biti razlog da ga ne nabavi.

Decembar... Mjesec dana nakon što je dobio sina, pozvao ga je ujak da mu kaže kako mu je obezbijedio vučjaka, kako su u žargonu zvali njemačke ovčare, iz vrhunskog vojničkog legla–šampionskog porijekla. Pomislio je kako se neke stvari dešavaju kada treba da se dese, a ne kada čovjek to želi. Otputovao je. Kasnije nije mogao da ispriča koga je tog dana vidio, osim ujaka. Gledao je oduševljen pred sobom malu grudvu života na četiri noge, neprirodno širokih šapa za tako malo stvorenje, velikih ušiju koje su mu padale na oči, crne sjajne dlake i nesigurnog hoda. Tek uzet od majke, non–stop je ispuštao neke zvuke nalik na plač ili pokušaj da se oglasi, da da do znanja da je tu.

Saobraćaja sa primorja tih dana van sezone skoro nije ni bilo ka unutrašnjosti, posebno ne u ovim časovima pred noć koja je užurbano silazila sa crnogorskih planina ka moru ili obratno, ko bi to znao. Ujak je htio da pokaže kako ima važnu funkciju u kasarni u kojoj radi pa je odredio jednog zastavnika sa kamiončetom njihovog godišta da prebaci sada već dvojicu drugara – gazdu i psa do raskrsnice u Petrovcu u podnožju Paštrovačke gore, gdje se nadao da će mu sestrića i njegovu zvijer za sada smještenu u maloj gajbici za južno voće, najbrže, jer tuda moraju da prođu gotovo svi namjernici na crnogorsko primorje, živog odvesti kući na sjever.

Kada nema puteva ili kada nema prevoza, vrijeme izgleda drugačiji, a i prostor mnogo veći. Zastavnik ga je ostavio kod ruševine, ili bolje ostataka kioska milicije, kontrolnog punkta na toj raskrsnici. Vjetar se tokom noći pojačavao i bio je sve jači i jači. Njemu koji je iskustvo sa primorskom klimom imao samo iz ljetnjeg perioda, ništa nije bilo jasno. Nije mogao da pretpostavi da ovako hladno može da bude. Razmišljao je da tome može da bude razlog snijeg po okolnim planinama. Raskrsnica je izgledala sablasno kako se mraz pojačavao i promicalo vrijeme. Mali zverko je počeo da cvili, sada već tužno jer

---

vrijeme je odmicalo, a on je sigurno bio i gladan. Mala drvena gajba za južno voće nije imala u sebi toplotu juga pa da ga ugrije. Autobusa nije bilo, kamiona, ničega, samo je par automobila u žurbi prošlo pripremajući se za uspon uz Petrovačke strane. Već je nekoliko sati prošlo i njemu su prsti počeli da se koče zgrčeni oko gajbe koju iz inata nije htio da spusti na zemlju, i iz neprekidnog očekivanja da će naići nešto da ga odnese sa te vjetrometine kući ili bar da započne putovanje do Podgorice, gdje bi se ugrijali i pojeli nešto.

Drugi put sa te raskrsnice na koju su dovedeni vodio je do Bara i Sutomora, to nije razmatrao kao opciju, posebno ne prebacivanje vozom gdje bi morao da se objašnjava sa kondukterima i milicijom o dozvolama za putovanje kućnog ljubimca, koji eto još nije stigao da to i postane. Posebno ga je ta opcija nervirala jer je znao da je prvi voz sa kojim su mogli da putuju kretao u jedan sat iza ponoći iz Bara. Deset sati noći je odavno prošlo. Vjetar je sve jači i jači. Autobus je prošao ka Podgorici, nije čak ni stao. Počela je panika da ga hvata od mraza koji kao da je zaledio i malog zverka. Pogurao ga je malo prstima da vidi da li je živ. Topla njuška je odgovorila dodirrom, ali i cviljenjem, skoro pravim plačom. Krv mu se ledila u žilama, morao je da ga spusti na asfalt. Počeo je da uviđa kako se okolnosti odvijaju potpuno nepovoljno po njega i to božje stvorenje koje je uzeo i koje je sada blizu da skonča nemoćno i nezaštićeno, odvojeno od svoje majke. Skinuo je jaknu i ispod nje džemper, umotao je njime gajbicu u želji da bar od hladnoće zaštiti svog malog ljubimca. Jakna preko majice nije mogla više da ga ugrije, postajalo je nepodnošljivo u toj noći na toj raskrsnici. Morao je da odluči, u jednom trenutku je samo tako razmišljao, da ipak ide na voz, a njega da ostavi tu. Izgledalo mu je kao jedino rešenje, teško, ali jedino. Bio je siguran da ga neće primiti u voz sa gajbom u kojoj je mali psić. Uzeo je gajbu umotanu u

---

džemper i krenuo da je ostavi na neko koliko toliko sklonito mjesto, mada mu je bilo jasno da štene nema šanse. Stavio ga je u ostatke kioska i sišao na put koji vodi ka Baru. Non-stop je čuo cviljenje malog ljubimca. Okrenuo se i pogledao u pravcu gdje ga je ostavio bilo je više od dvesta metara, uz huk vjetra nije mogao da čuje, ali on je ipak jasno čuo kako cvili to malo stvorenje.

– Aaaaaaaaaaaaa.....! vrisnuo je u noć, jako kao da ga je pamet ostavila. Ridao je i suze su išle od očaja zbog nemoći koju je osjećao. Prvi put od kada je momak plakao je i ujedao je sebe za ruku jer on nije bio od soja mekušaca. Možda je plakao što je dozvolio da se nađe u situaciji da ništa ne zavisi od njega i da zbog toga strada njegov mali prijatelj koji nije stigao da to postane potpuno. Stao je neki taksí, primio ga je. Suze nije mogao da vidi, sakrio ih je. Za Sutomore, rekao je i učutao. Auto je odmicao, njegov dječaćki san je ostajao za njima u podnožju Paštrovića završen grubom realnošću koju je on vidio u drhtanju male umilne životinje i hladnom dahu smrti koja će noćas ugasiti iskra života u tom nevinom biću. Taksista je poslije par pređenih kilometara, sa snebivanjem kulturnog i vaspitanog čovjeka pitao :

– Oprostite, jeste li to sahranila nekog milog danas?

Odgovorio mu je bez želje da ulaze u dublji razgovor da nije.

– Pa šta Vam se to onda strašno dogodilo? insistirao je taksista kao da je osjećao ili je zaista bila vidljiva njegova patnja.

Ispričao mu je ukratko sve. Svjetla Sutomora su se već nazirala ...

– Nećemo ga ostaviti gore, da jebe oca očinoga! Crnogorska psovka je napravila par krugova po vozilu dok mu je došla do uma. Pogledao je u taksistu koji je stao, okrenuo vozilo i zaputio se nazad. Nije mogao da vjeruje, ponovo zaplaka i nije se stidio od ovog čovjeka

---

---

koji je shvatio šta je on prolazio te noći. –Nemoj da brineš, ako ga ne prime u voz, nek ostane kod mene dok se ne organizuješ.

Ponoć je odavno prošla, pritrčao je i plašeći se da li je gajba uopšte tu. Zgrabi je, podiže džemper, ljubio je zgužvano klupko, stisnuo mu je jako klempavo uvo. Vratio se nazad, taksista se smijao kao malo dijete. Neprirodna neka radost i toplota kao da su ušli u kola. Stigli su na stanicu, taksista nije želio pare, kaže da radost ne može da se plati parama. Smijao se i mahao sa perona dok voz nije ušao u tunel.

Smjestio ga je tako što je gajbicu prislonio do grijanja koje se nalazi ispod sjedišta u kupeu. Želio je da noćas njegovom malom prijatelju više ne bude hladno, a on tu na toplom non-stop se oglašavao. Negdje oko Podgorice došao je kondukter. Dok je provjeravao kartu, čuo je malo stvorenje i na njegovo znatiželjno, ali službeno: – Šta se ovo čuje? Skočio je grubo, unio mu se u lice i otresito mu rekao: – Ostavi me danas na miru, imaćeš problem!

Kondukter je osjetio realnost prijetnje, nije se više pomaljao do krajnje stanice za ova dva putnika.

Ostavi me danas na miru, nije bilo namijenjeno kondukteru, nego životu, kondukter je to valjda prepoznao, osjetio je strahom upravo za sopstveni život.

Napokon u zoru, njegov san je ušao u očevu kuću, on ga je unio u gajbi. Dočekala ga je sestra koja je doputovala iz drugog pravca nepun sat prije njega. Pitala je šta to nosi, a on je rekao: – Zar ne vidiš? Nosim san!

Naučio je te noći da za svoje snove koliki god da su moraš da se boriš...

Molitva

Kada dodirneš stvari koje nijesu tu, kada osjetiš ljude koji nijesu tu, kada osjetiš ljubav koju šalješ, ali i koju primaš, a od toga ti se suza otkine iz oka, a radost zasija u duši; kada ti se javi želja da to osjete i tvoji prijatelji, sreću da im uvećaš; kada postaneš lak kao pero i čist kao prva pahulja, kada postaneš kao zrak i plavetnilo nebesko se u tebe nastani ili te upije, otvoriš oči, a to traje i vidiš u očima ljudi do tebe, prepoznaš u njihovim ozarenim nas mijanim licima, znaš da je molitva bila iz srca svih koji su tu okupljeni pod svodom starog manastira.

Zatvoriš oči i svi su ponovo tu sa tobom, svi koje voliš – svi su zaista tu, bez razlike da li su sa ove ili one strane smrti. Tu, dok su ti oči zatvorene, svi su bez boli, briga, radosni i to mogu da budu zahvaljujući tebi i ti shvatiš koliko si u stvari bitan i za vremena prošla, i vremena buduća, jer si ti tačka u kojoj se sretaju budućnost i prošlost sa svojim protagonistima.

Vaseljena gleda kroz tebe, a freske starih slikara su dekor koji čini da shvatiš da si ti zrno vremena, isječak bez koga je nemoguć mozaik života. Shvatiš da tijelo pripada vremenu sadašnjem, a ono unutar tebe, duša, svevremena je.

I, ako te je plašilo ono što je u vremenu sadašnjem, ne treba, jer ono ostaje zajedno sa tim vremenom, a alternativa nam je data, samo treba da to razumijemo; i strah treba da ustukne pred radošću jer u

---

sadašnjem nalazimo saputnike za sjevremeno – ljude koje volimo i koji nas vole bezuslovno.

Uzimam u ruke svijeće, palim ih da njihovim sjajem obasjaju moje saputnike kroz sjevremeno.

Božić, 2011. ljeta Gospodnjeg – Mom prijatelju i duhovniku- Arhimandritu Longhinu

---

Jazbina

– Čuvaj mi se u tuđini! Ne znaš nikoga, ne vjeruj varoškim mangupima – govorio mu je otac dok ga je pratio na autobus koji će ga odnijeti u grad u kome treba da studira.

Posmatrao je iz autobusa mladog čovjeka koga je ostarao težački rad na selu. Dok mu je gledao u suzne oči koje se opraštaju od njega na stanici, znali su i jedan i drugi ko god je otišao na studije, više se nije vratio kući, osim za praznike i to sve ređe i ređe.

Tu mu je sada već na stanici izgledalo mnogo dalje selo koje je jutros napustio, ne samo za daljinu lošeg vijugavog puta, nego i zbog priča onih koji su otišli prije njega u tuđinu i ostali u njoj. Kosilo mu se sa logikom zašto ostaju među stranim ljudima, kada zna da ko god je došao sa strane u njegov zavičaj, nije donio ništa dobro. Bili su to ili milicioneri ili šumari, ljudi koji su uglavnom svojom uniformom bili zaštićeni i kada nisu bili u pravu, koji su njihovu gorštačku slobodu zbijali u granice nužnosti donoseći neka pravila koja su njima koji tu oduvijek žive izgledala surova. Imali su i drugačija razmišljanja od njih o životu, sreći, ljubavi... Nijesu voljeli te strane ljude, ništa dobro od njih nisu očekivali. Gledali su ih sa podozrenjem i govorili su im uvijek ono što stranci žele da čuju. A niko tu na njihovom nije mogao da bude mudriji od njih i ta igra mačke i miša, gdje miš misli da je mačka, traje generacijama nazad, a ipak moraju da idu „mečki na rupu“ da uče kod njih. U njihovim gradovima da nauče zanat, ali da sačuvaju sebe od promjena i novih običaja koji ih dovode u nesklad sa porodicom živom, a posebno sa onom koja živi samo u

---

sjećanju satkana kroz priče koje obavezuju. Zbog toga je imao tremu, groznicom mu se javljala iz njegovih kostiju, tu dok je u autobusu tražio pogledom bilo kog iz njegovog kraja.

Stigao je, niko ga nije čekao na stanici. Pognute glave, sa paketom u ruci, išao je što je brže mogao, istim tempom kako su prolazili Vučiji potok uveče kasno kada bi se vraćali od ujaka, a pratio ih iz daljine urlik zvjeri po kojoj je potok ime dobio. Okretao ga je njegov strah i noćas ulicama tog stranog grada, uvijek je bio spreman da se odbrani od zvijeri. Put je znao, jer je još kao mali dolazio da mu uklone krajnike, stričev prijatelj, najbolji doktor za te stvari jer u drugog nisu imali povjerenje, a nisu znali da drugog doktora te vrste tada nije ni bilo.

Znao je, osjećao je to svojim instiktima, da je otac i svi njegovi bio u pravu za tuđinu i tuđince, njihove mane i poroke. Nije htio da se druži sa njima, da upražnjava njihove navike, odlaske u bioskop, pozorište... Sportom se bavio na livadi ispred studentskog doma; igrao je fudbal sa svojim zavičajcima na improvizovanom terenu, na travi koja nije ni nalik oštroj planinskoj travi u njegovom zavičaju. Učio je naporno, bio je uporan, znao je da rad može i mora da da rezultate. Posmatrao je zaljubljene parove, niko nije bio po njegovom ukusu, naročito ne njihovo ponašanje: kako su se bez trunke stida ljubili, razmjenjuju šapatom nježne riječi... Uvjeravao se iznova da je u pravu kada bi na tu temu razgovarao sa ljudima iz svog kraja koji su sa podsmijehom pričali o navikama tih tuđih među kojima su sada. Tek par njih je onako mladih, imalo želju jaču od savjeta, ali krili su to od drugih, da probaju te zabranjene stvari. Smetalo im je što se ti tuđinci neprekidno smiju, jure za zabavom, a onako ozbiljan razmišljao je šta je to šta oni vide drugačije od njega i žalio ih je zbog tolike njihove neozbiljnosti.

Ljeti su odlazili u neke kampove i na more, a on se vraćao u zavičaj da pomaže ocu i sa svakim otkosom trave koji bi pao pred njim, razmišljao je o uludo utrošenom vremenu tuđinaca. Knjige, sem onih koje su mu trebale za polaganje ispita, nije čitao takođe poštujući vrijeme, a ne navike ili želju da se bude u trendu kako je mislio. Neprekidno su posmatrali te ljude među koje su došli, znali su im dobro sve običaje, način razmišljanja, ali su otišli i dalje počeli su da ulaze u njihove živote i detalje, glasine i činjenice, postajali su crna kutija njihovih života.

Sada, kada je već visoki funkcioner vlasti, mora da oda sebi priznanje koliko je to dobra strategija bila, kao i odluka da se učlani u partiju gdje je bilo mnogo ljudi iz njegovog kraja, ali i iz drugih sličnih krajeva, koji su posmatrali život tih lukavih tuđinaca i nadmudrili ih ostajući među njima da rade i žive. Trajali su među tuđincima sa svojim ponosom, nepromijenjeni, neprimjetno mijenjajući ih sve dok tuđinci nisu i sami postali tuđinci u svojim gradovima, a to shvatali kad su postali svjedoci necivilizovanog ponašanja. Nikada prije nisu bili svjedoci da neko sa desetog sprata baci džak pun smeća sa terase ne želeći da pravi suvišan posao i da troši vrijeme, ili da neko vazdušnom puškom za opomenu upuca radnika čistoće dok remeti san u rano jutro prazneći kontejnere. Razmišljali su tada ti tuđinci da su im i očevi pričali o sličnom razvojnom talasu, ali doduše koji je zahvatio druge krajeve. Tada su, u vrijeme njihovih očeva, kupatila koja su ostala za švabama poslije revolucije, punili neki strani ljudi kozama koje su imale praktičniji karakter od kada, statičnih, a napornih zbog svoje namjene koja te tjera da mijenjaš navike.

Znao je on, shvatao je u čemu je razlika između njih i tuđinaca u navikama ili bolje reći u odnosu prema navikama, dok su se tuđinci mekog karaktera, mijenjali kroz vjekove, dotle su on i njegovi sa karakterom

---

kremen–kamena ostajali isti sa istim navikama. Nisu dozvoljavali ni njihove laži da tuđinci mijenjaju, a njihova laž je bila jača od istine tih tuđinaca. Jasno mu je bilo na čijoj je strani vrijeme i za čiju djecu radi. Morao je samo da danas održi govor, da zvuči kao neko ko je oduvijek tu – domaći, od toga mu zavisi dalja karijera. Vjerovao je da to nije problem, jer je i to bila jedna od navika kojih se nijesu odricali – da brzo mijenjaju i prilagođavaju priču, da aktuelne tuđe riječi izgledaju kao da su njihove – njihova najdublja i najiskrenija razmišljanja. Smatrali su to svojom najvišom vrlinom, posebno u svjetlu njihove poslovice: *Vuk dlaku mijenja, ali ćud nikako*. Za njih su njihove riječi bile *dlaka* koje mogu zavisno od vremena da promijene, odbace zamijene novom. Uvjeriće ih, mislio je, da se i on promijenio bez obzira što mu je i sin, sad već stasali momak, često znao da kaže da je zaglavljen i u prostoru i vremenu. Sinovljeve riječi gotovo da je mogao da vizuelizuje kroz sliku sebe u kojoj je još na onoj staroj autobuskoj stanici i prati ga njegov otac – nije otišao potpuno iz zavičaja, a ovdje nije prispio definitivno. Osjećao je da mu je sin uputio prijekor, stašavajući među svojom generacijom, rođenom u tom stranom svijetu za njegovog oca, riječ tuđin mu je izgubila jasno značenje.

A ako ih ne ubijedi?

Sjetio se djetinjstva i divljači koja je u paničnom bijegu pred lovcima i zapjenjenim psima tražila svoju jazbinu, u zemlji ili pećini, a u njima sigurnost i spas, ali i vještih lovaca koji su svojim lukavstvom dolazili glave na vratima jazine jadnim životinjama koje su se instikti branili. Lukavost jednoga, a propast drugoga. Njegov instikt ga je gonio u zavičaj. Pomislio je, isto kao i kod drugih vrsta.

Kada se pogledao u ogledalo pred odlazak iz stana, oči su mu odavale spremnost za bjekstvo ka

---

jazbini, uznezvjereno su ga gledale iz odraza oči vuka i shvatio je da ne može ostati više tu, da je postao lovinom. Zagledao se, ali nije mogao u nejasnom odrazu da vidi ko je lovac sa perom u šeširu koji ga drži na nišanu puškom uperenom u njega, pakosno cilja u njega njegov život. Zalupio je vrata. Trčao je bez daha. Čuo je bat koraka bez prestanka. Strah mu ne da da se okrene. Stići ću. Moram! Trčao je za onim istim autobusom koji ga je dovezao, sa željom da se vrati. Autobus je bio tik pored njega, ali nije mogao da u njega uđe. Iz njega su mu mahali drugovi iz škole. Vozila ga njegova majka. Užasnua se, kako nepismena žena koja nikada nije vozila sad upravlja autobusom. Sa druge strane dolazili su mu partijske kolege, koje mu rade o glavi, ali oni su mu u nekakvoj drugoj dimenziji.

Povjerovao je napokon u ono što mu je sin rekao da je zaglavljen u vremenu.

Nemoćan i umoran, stao je. Iz zavičaja koji mu se otvara pred njim, zovu ga, zabrađenih lica tamnim maramama, strine i tetke. Stričevi puše i gledaju ga netremice, mirno. Otac ga zove, ječi pitanje:

–Jesi li se čuvao?!

Posmatra nepomičan sve to. Gdje da krene? Nestaju mu iz vida... Pobjeći se ne može od samoga sebe nikako. Biti neko drugi, takođe se ne može. Sio je tu, baš tu na toj raskrsnici njegovog vremena. Kao u bunilu. Prenula ga je ruka komšije koja je tresla njegovo rame i pitanje:

–Jeste li dobro, zašto sjedite na stepenicama?

Pokušao je nešto da kaže, zagledan u ljude koji ga ponovo zovu, sa rukama punim sivih dlaka – ili su to bile njegove riječi – nije mogao da razazna, samo je promumlao nerazgovetno:

- Gdje je, gdje je ostala Jazbina?

Bratu Radu R.

Alhemija

Koliko je uvijek, dok ste mladi, starih ljudi oko vas koji znaju šta je najbolje za vas, a kada ostarite vidite odjednom ste vi ti koji još nijeste ni svjesni šta vam se odigralo sa životom, a hoćete nekom da ukažete šta je najbolje za njega.

Mislite da ste poput alhemičara pronašli tajnu formulu, da možete od bilo čega napraviti zlato. Niste ni svjesni da se samo vaše vrijeme izmigoljilo, ostalo negdje za vama kao sjećanje, da vaš recept u stvari ne može koristiti, jer sad šansu imaju drugi alhemičari. Kopirati recepte u Alhemiji je iluzorno. U njoj mnogo toga što se vidi, ne vidi se i onog što se ne vidi, jasno je kao dan.

Šta je u stvari glavni elemenat u svemu tome? Vrijeme definitivno, jedini ograničavajući faktor, nikad ga dovoljno i ništa o njemu nema egzaktno da bi ga čovjek zahvatio, osim kalendra i vremenske prognoze. Problem je što je kod kalendra izvjesno samo ono što se desilo, a vremenska prognoza će nam reći da li ćemo kisnuti, smrzavati, grijati se na suncu, ali ko će imati vremena za to i koliko, nigdje nećeš naći taj podatak. Zato pusti, neka bez tvojih savjeta, mladi alhemičari prave svoje recepte, tragaju za sastojcima koje ti znaš da su bitni: ljubav i radost. Da li će ih naći zavisi od njih samih, ali i od mjesta gdje se ti sastojci skrivaju. Zato nemoj da im zamagliš vidike, jer samo oči mladosti neiskvarene, čiste i čedne mogu da čitaju mape koje crtaju duše drugih. Kakvih sve orjentira ima za nekog ko luta u svojoj potrazi, nekom su to oči, mogu biti osmjeh,

---

suze, dodir, razgovor, šaputanje, znanje, a nekom – imati više od drugog: moći, novca, vlasti. Koji su orjentiri pravi čarobnjak, zna na kraju ili nikada ne sazna, jer često mu se čini da njegovi orjentiri nijesu bili pravi kada pogleda u pravcu drugih.

Znao sam dosta njih koji su mijenjali u hodu orjentire, nekada bez svojih ideja, uzimali su tuđe. Ti su tek imali probleme – čitav život po tuđim orjentirima. Na kraju su ostajali jadni na pola puta ili u potpuno drugom svijetu od onog koji su htjeli da imaju. Ponekad bi se pojavili profesionalni čarobnjaci, koji su postavljali orjentire kojih su se svi morali pridržavati, ja sam ih nazvao mađioničarima iluzionistima. Nametnuli su većini svoje recepte, ali caka je u tome da su svi koji su koristili njihove orjentire pravili blago za njih, velike magove, nesvjesni toga dok im vrijeme ne iscuri, pa zbog toga otriježnjeni, okrenuti i zagledani u kalendar ne shvate da je sada već kasno, a prognoza vremena više ih se uopšte ne tiče.

Mlade kolege čarobnjaci, čuvajte se velikih magova, sve ostalo je u vašim rukama!

29.11.2010. Posvećeno sinovici Joci O.

Slobodan Zoran Obradović

KORAK PO KORAK

SAN PO SAN

Lektor: Sonja Milovanović

Tehnički dizajn: PC-LAB, V.Obradović i B.Obradović

Dizajn korica: Vaso Obradović,

Ilustracije: preuzete sa interneta

Štampa:

Tiraž: 500 komada

Plasman i distribucija:

e-mail: pclab@t-com.me; slob@t-com.me

tel: 050/431-801